

Redactioneel

Grensgebieden

Stadskanaal, zaterdag 18 mei. Een landmeter steekt vier piketpaaltjes in de grond. Dan volgt een aantal toespraken en wordt het door de vier piketpaaltjes afgebakende gebied van tien vierkante meter kadastraal vastgelegd. Daarmee is de stichting van een nieuw land ritueel bezegeld: Nomansland. Het enige dat blijkt geeft van het materiële bestaan van dit kleinste land ter wereld zijn de vier piketpaaltjes. Nomansland van de Amsterdamse kunstenaars Marjorieke Glaudemans en Karen Lancel is een van de acht kunstprojecten die dit jaar plaatsvinden in het kader van Semslijn Kunstlijn. Dit project richt de aandacht op de lini-aalrechte grens die landmeter Jan Sems lang geleden tussen Groningen en Drenthe trok (zie het artikel over de Semslijn verderop in dit nummer). De beide kunstenaars zullen bij het ministerie van Binnenlandse Zaken een verzoek indienen Nomansland de status van onafhankelijkheid te verlenen. Bovendien gaat het land op reis naar kunstmanifestaties in binnen- en buitenland. Nomansland is, volgens de oprichters, een 'denkraam' waarin de betekenis van het begrip 'grens' wordt onderzocht. Iedereen in de wereld mag hieraan een bijdrage leveren. Dit project toont eigenschappen van de grens als product van menselijk handelen: een grens is kunstmatig en arbitrair en hoewel niet meer dan een lijn op de kaart, kan die verstrekkende gevolgen hebben. Zelfs in een Europa waarin grenscontroles vrijwel verdwenen zijn, blijven nationale scheidslijnen denken en handelen beïnvloeden. (Zie voor meer informatie www.nomansland.nu)

Nomansland is een term die tijdens de eerste wereldoorlog gereserveerd was voor het gebied tussen de geallieerde en de Duitse loopgraven in. Dit gebied, van hooguit een paar honderd meter breed, was in de meest letterlijke zin van niemand. Maar dit nomansland was wel degelijk eindig. De loopgraven begrepsden dit lugubere stukje open ruimte. Over open ruimte en besloten ruimte handelt ook het eerste artikel in dit nummer. De redactie heeft Henk van Houtum, verbonden aan het Nijmegen Centre for Border Research, bereid gevonden een inleidende beschouwing over grenzen, grensgebieden, begrensde ruimte en onbegrensde ruimte te schrijven. Tevens introduceert het artikel van Van Houtum voor de lezer de overige artikelen en biedt het een leidraad bij het lezen van de artikelen. De tekst neemt ons mee naar de origine van de begrenzing van openbare ruimte in het klassieke Griekenland. Vervolgens wordt een link naar de actualiteit van integratie en integratieproblematiek gelegd en plaatst van Houtum de onderwerpen uit de andere bijdragen in deze Agora binnen een kader. Of, zo u wilt, hij trekt er een grens omheen.

Nieuw in deze Agora is ook de selectie van een aantal artikel door de redactie, waarop de lezer als lid van de openbare ruimte c.q. Agora, wordt uitgenodigd kritisch te reageren. Dit in een poging om het karakter van Agora als kritisch medium op het gebied van sociaal ruimtelijke kwesties te continueren en versterken.

Wanneer we spreken over grenzen en grensgebieden kan dit onderwerp alleen recht gedaan worden door tevens enkele

auteurs van over de grens te benaderen. De redactie heeft bij de totstandkoming van dit nummer hulp gehad van twee gastredactieleden: Marco Bontje, die eerder lid was van de redactie van Agora, schreef een artikel en verzorgde het contact met twee Duitse auteurs. Kirsten Meijer, die Sociale Geografie studeert in Amsterdam en zich specifiek tot dit thema aangetrokken voelde, leverde eveneens een onmisbare bijdrage.

Redactie AGORA

Fragment uit schoolwandkaart 'Ostseeländer', Westermann Verlag, 1955

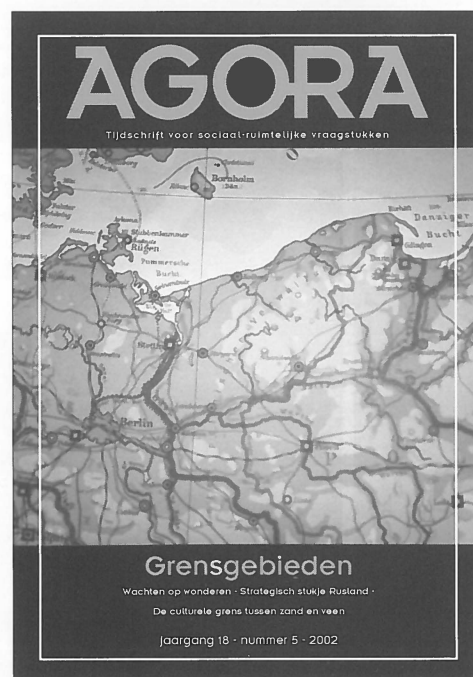

Foto: Marco Bontje